

УДК 323.2:316.77:351.86

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ У ПЕРЕДВОЄННИЙ ПЕРІОД (ГРУДЕНЬ 2021 – ЛЮТИЙ 2022 РР.)

Владислав Новіков ^{a,*}

^a журналіст, телеканал «24 Канал», Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено ефективність інформаційної стратегії української влади в період грудня 2021 – лютого 2022 року в контексті зростання загрози повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Проблема полягає в тому, що офіційна комунікація в кризовий період має одночасно виконувати дві суперечливі функції: зберігати суспільну стабільність і водночас підвищувати усвідомлення загрози та мобілізаційну готовність. У дослідженні здійснено спробу відповісти на запитання, чи сприяла інформаційна стратегія влади підвищенню сприйняття загрози та посиленню готовності суспільства до опору. Емпірична база поєднує два блоки даних. Застосовано кількісний дискурс-аналіз публічних заяв посадовців за визначений період із кодуванням повідомлень за категоріями (заперечення загрози, натяк на загрозу, визнання загрози, заспокійлива риторика) та оцінюванням рівня тривожності риторики. Проведено статистичний аналіз даних соціологічних опитувань провідних центрів (зокрема, КМІС та Центр Разумкова) щодо віри в можливість вторгнення, сприйняття загрози та готовності до збройного захисту країни. Порівняльна логіка дослідження полягає в зіставленні динаміки офіційної риторики, її узгодженості між інституціями та змін у суспільних настроях. Результати вказують на специфічну модель «спокійної готовності», що характеризувалася волатильністю риторики між інституціями та відсутністю єдиного комунікаційного центру. Дискурс-аналіз фіксує різке нарощування тривожності в січні 2022 року з подальшим цілеспрямованим «згладжуванням» у лютому, що відображало спробу балансувати між інформуванням і недопущенням паніки. Водночас простежується зростання узгодженості повідомлень упродовж трьох місяців, однак зв'язок між змінами риторики та суспільними настроями

Ключові слова:

спротив, дискурс-аналіз, кризова комунікація, мобілізаційна готовність, стратегічні комунікації.

^{*}Адреса для кореспонденції:
vladyslav.novikov@gmail.com

^{*}ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7171-5841>

Історія статті:

Надійшла 05.09.2025

Прорецензована 24.10.2025

Прийнята до друку 18.12.2025

Опублікована 30.12.2025

Зміст цієї роботи може бути використаний на умовах міжнародної ліцензії Creative Commons Attribution NonCommercial NoDeriv (CC BY-NC-ND 4.0), яка дозволяє іншим завантажувати та поширювати роботу за умови зазначення авторства, але без можливості жодним чином змінювати роботу або використовувати її в комерційних цілях.

не є прямим: стратегія частково забезпечила стабільність і поступове зростання готовності до опору без масової паніки, але асинхронність між офіційними сигналами та реакцією громадян, а також збільшення частки невизначених респондентів свідчать про обмежену ефективність прямого впливу державних повідомлень на громадську думку. Висновки підкреслюють, що в умовах множинних джерел інформації ключовим чинником стає не контроль каналів, а координація та послідовність комунікації влади; практичне значення результатів полягає у виявленні «слабких місць» у кризовій державній комунікації за екзистенційної загрози.

Вступ

Період безпосередньої загрози повномасштабного військового вторгнення створює для державної влади особливу комунікаційну дилему. З одного боку, надмірно тривожна риторика може спровокувати паніку, економічну дестабілізацію та втрату керованості. З іншого – надто заспокійлива інформаційна стратегія ризикує знизити рівень суспільної готовності до спротиву та відтермінувати мобілізаційні процеси. Баланс між цими двома крайнощами виходить за межі політичного стилю й набуває значення чинника національної безпеки, критичного для виживання країни в умовах вторгнення (Coombs, 2023; Reynolds & Seeger, 2005; OECD, 2021).

Напередодні повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну (грудень 2021 – лютий 2022) українська влада обрала комунікаційну модель, яку умовно можна охарактеризувати як стратегію «спокійної готовності». У публічних заявах ключових посадовців домінували повідомлення про контроль над ситуацією, відсутність підстав для паніки та наголос на дипломатичних і оборонних заходах. Водночас окремі представники військового й дипломатичного керівництва озвучували більш тривожні оцінки, визнаючи реальність масштабної загрози. Така неоднорідність сигналів формувала складне інформаційне середовище, в якому суспільство отримувало суперечливі інтерпретації однієї й тієї ж ситуації.

Проблема полягає в тому, що ефективність інформаційної стратегії в кризовий період не можна оцінювати виключно за відсутністю паніки або збереженням макроекономічної стабільності. Не менш важливим показником є здатність офіційної комунікації формувати адекватне усвідомлення загрози та сприяти мобілізаційній готовності населення. У цьому сенсі ключовим є питання не тільки змісту риторики, а і її динаміки, узгодженості між різними інституційними акторами та часової синхронізації з реакцією суспільства (Entman, 2003; Seeger et al., 1998; OECD, 2020; Череватюк, 2022).

1. Огляд літератури

В українській науковій літературі проблема державної комунікації в умовах безпекової загрози представлена окремими дослідженнями, які, однак,

здебільшого зосереджуються на описі загальних підходів або нормативних моделей комунікації. Так, у статті Наталіна Н. О. «Особливості урядової комунікації в Україні під час повномасштабної війни» проаналізовано специфіку офіційних повідомлень у період уже розгорнутого воєнного конфлікту з акцентом на роль ключових політичних акторів. Водночас у роботі не здійснено кількісний аналіз динаміки риторики та її співвідношення зі змінами суспільних настроїв, що обмежує можливості емпіричної перевірки впливу урядової комунікації (Наталіна, 2024). Важливим чинником ефективності інформаційної стратегії є якість комунікацій у публічному управлінні. Вона забезпечує оперативне реагування на кризи, узгодженість інформаційних повідомлень і формування довіри до влади, де цифрові інструменти відіграють ключову роль у підвищенні прозорості та швидкості взаємодії (Михайловська та ін., 2024).

Подібний підхід представлено в дослідженні Грабовець І. В. «Стратегія кризової комунікації у системі “влада – громадськість”», у якому розглянуто теоретичні засади та принципи побудови кризової комунікації. Попри концептуальну цінність, зазначена робота має переважно нормативний характер і не пропонує системного кількісного вимірювання змісту офіційних повідомлень, їхньої узгодженості між різними інституційними акторами та часової динаміки у передвоєнний період (Грабовець & Черноус, 2025).

У передвоєнний період (грудень 2021 – лютий 2022 рр.) актуалізувалося питання адаптації інформаційної стратегії України до зростання гібридних загроз та інформаційного тиску, що зумовило необхідність використання стратегічних комунікацій і цифрових платформ для забезпечення ефективної державної комунікації в умовах інформаційної невизначеності (Крюков & Батир, 2025; Козьмініх, 2020).

Таким чином, наявні українські дослідження створюють загальне уявлення про роль державної комунікації в умовах війни та кризи, однак не забезпечують комплексного емпіричного аналізу взаємозв'язку між офіційною риторикою влади та мобілізаційними настроями суспільства, зокрема у фазі загрози, що зростає, але ще не реалізована. Саме цю прогалину покликано заповнити пропонуване дослідження.

Мета та завдання

Мета дослідження – емпірично проаналізувати інформаційну стратегію української влади в передвоєнний період (грудень 2021 – лютий 2022 рр.) і виявити особливості офіційної риторики, її динаміку та рівень узгодженості між ключовими інституційними акторами, а також встановити зв'язки між змінами державної комунікації та суспільними настроями щодо сприйняття безпекової загрози і готовності до опору.

Для реалізації цієї мети виокремлено такі завдання:

1. Сформувати емпіричну базу публічних заяв представників української влади за період грудня 2021 – лютого 2022 року та розробити шкалу оцінювання офіційної риторики.

2. Проаналізувати динаміку й рівень узгодженості офіційних повідомлень між ключовими інституційними акторами.

3. Зіставити результати аналізу офіційної риторики з даними соціологічних опитувань щодо сприйняття загрози та мобілізаційної готовності населення.

4. Визначити межі та особливості впливу інформаційної стратегії влади на суспільні настрої в передвоєнний період.

2. Методи та дані

Дослідження має змішаний дизайн і поєднує кількісні та аналітичні методи. Центральним методом є дискурс-аналіз публічних заяв представників української влади, що дозволяє системно оцінити динаміку та характер офіційної риторики в передвоєнний період.

Дослідницьке питання

Чи сприяла інформаційна стратегія української влади в грудні 2021 – лютому 2022 року підвищенню сприйняття загрози та посиленню мобілізаційної готовності суспільства?

Методи аналізу

Описовий аналіз, який здійснено на основі даних соціологічних опитувань (КМІС, Центр Разумкова, СОЦІС, Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, Група «Рейтинг»), що вимірюють рівень сприйняття загрози та готовність громадян захищати країну зі зброєю. Обидва показники вимірюють за порядковими шкалами, що дозволяє застосовувати частотний аналіз, медіану та коефіцієнти рангової кореляції (КМІС, 2022; Центр Разумкова, 2022; Центр соціальних та маркетингових досліджень «СОЦІС», 2021, 2022; Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2022).

Дискурс-аналіз застосований до вибірки заяв за період грудня 2021 – лютого 2022 року. Заяви класифіковано за категоріями: «заперечення загрози», «натяк на загрозу», «визнання загрози», «заспокійлива риторика». Кожну заяву оцінено за номінальною шкалою, що дозволяє частотний аналіз та побудову графіків/таблиць.

Порівняльний аналіз: кореляція між змінами в риториці (дискурс-аналіз) та коливанням віри у вторгнення/мобілізаційної готовності (соцопитування) і динаміки загальної узгодженості повідомлень влади дає змогу робити умовні висновки про зв'язок між інформаційною стратегією та громадськими настроями. Для посилення висновків застосовано графічну візуалізацію змін.

Операціоналізація понять

Для забезпечення порівнюваності та вимірюваності ключових понять дослідження застосовано процедуру операціоналізації, яка передбачає переведення абстрактних концептів у формат, що дозволяє емпіричну фіксацію та кількісний аналіз.

Використано порядкову шкалу, інтерпретовану як наближено інтервальну. Зміст змінної передбачає оцінку кожної публічної заяви ключових посадовців (Буданова К., Данілова О., Залужного В., Зеленського В., Кулеби Д., Резнікова О.) за чотирибальною шкалою (від 0 до 3), де 0 – заперечення загрози, 3 – відкрите попередження. Кожен рівень шкали відображає зростання тривожності риторики.

Таблиця 1

Операціоналізація понять

Поняття:	Операційне визначення	Тип шкали:
інтенсивність риторики	Бал 0–3, присвоєний кожній публічній заяві шести ключових представників політичної еліти (Зеленський В., Резніков О., Данілов О., Кулеба Д., Буданов К., Залужний В.) за чотирибальною шкалою тривожності («заперечення» – «відкрите попередження»).	порядкова шкала
Усвідомлення загрози	Частка респондентів, які відповіли, що загроза вторгнення є «реальною» (дані КМІС, СОЦІС, Центр Разумкова, ДІФ, Rating).	Шкала відношень
Мобілізаційна готовність	Частка респондентів, які задекларували готовність воювати або допомагати ЗСУ (опитування Центру Разумкова, ДІФ, КМІС).	Шкала відношень

Джерело: обрахунки автора на основі методологічного підходу Мацієвського Ю. та Лебедюка В. (Мацієвський & Лебедюк, 2015).

Формально шкала є порядковою, однак у цьому дослідженні її інтерпретовано як інтервальну, що дозволяє здійснювати розрахунок середніх значень на рівні місяця. Такий підхід є допустимим за умови фіксації шкали й узгодженості критеріїв оцінки. Відповідно, шкала зберігає рангові властивості, але розширює можливості статистичної інтерпретації, зокрема аналіз динаміки середніх показників.

Таблиця 2

Шкала риторики

Бал	Категорія	Ключові маркери
0	Заперечення загрози	«Паніка шкідливіша за ворога»
1	Нейтральність / натяк	«Загроза існує, але...»
2	Визнання з пом'якшенням	«Є ризики, та ми готові»
3	Відкрите визнання / тривога	«Масштабне вторгнення можливе»

Примітка: Категорії вичерпні та взаємовиключні, що забезпечує змістову валідність.

Для вимірювання рівня усвідомлення загрози населенням було використано шкалу відношень. Змінна базується на частці (%) респондентів, які в соціологічних опитуваннях різних дослідницьких центрів зазначали, що вважають загрозу повномасштабного вторгнення реальною. Оскільки числові значення відображають фактичну частоту прояви ознаки в генеральній сукупності, мають фіксовану нульову точку (0% як повна відсутність усвідомлення загрози) і можуть бути співвіднесені за принципом кратності (наприклад, 60% – у два рази більше за 30%), така змінна повністю відповідає критеріям шкали відношень. Це дозволяє застосовувати повний спектр математико-статистичних операцій.

Аналогічно до попередньої, змінну «мобілізаційна готовність» виміряно за допомогою шкали відношень. Вона відображає частку опитаних, які задекларували готовність або особисто захищати країну зі зброєю в руках, або надавати допомогу Збройним силам. Дані були зібрані з різних репрезентативних опитувань, проведених впродовж трьох місяців до початку повномасштабного вторгнення.

Як і в попередньому випадку, фіксовані числові значення мають сенс абсолютного нуля та зберігають можливість обчислення середніх значень, темпів приросту, а також кореляційних зв'язків із риторикою влади. Така логіка уможливорює застосування повноцінного кількісного аналізу в межах метричної моделі.

Риторичку вважають ефективною, якщо вона помітно «підтягує» громадську думку в потрібному напрямку. Тому аналізують не самі величини окремо, а співнапрявленість (кореляцію) між ними. Під кореляцією маємо на увазі не формальний коефіцієнт, а якісну співнапрявленість місячних трендів.

Таблиця 3

Загальне мірило

Що пов'язуємо	Очікуваний рух показників, якщо риторика дієва
Інтенсивність риторики ↔ сприйняття загрози	Що тривожніша риторика, то більша частка респондентів визнає загрозу реальною.
Інтенсивність риторики ↔ мобілізаційна готовність	Посилення риторики (або різкі контрастні заяви) супроводжується зростанням готовності воювати / допомагати.
Узгодженість риторики ↔ невизначеність у суспільстві	Що більш уніфіковані публічні позиції серед політичної еліти, то менше людей обирає варіант «важко відповісти».

Джерело: склав автор.

Таблиця 4

Практичне мірило ефективності

Результат зіставлення	Інтерпретація
Високе узгодження трендів (риторика посилюється → суспільні індикатори також зростають у «правильний» бік того ж місяця або наступного)	Висока ефективність
Часткове / відкладене узгодження (позитивна динаміка проявляється із запізненням 1 місяць або супроводжується збільшенням кількості невизначених)	Середня ефективність
Відсутність або протилежність трендів (риторика йде в один бік, а реакція – у протилежний, або зростає плутанина)	Низька ефективність

Джерело: склав автор.

У кожному місяці зіставлено показник інтенсивності риторики і сили зміни цієї риторики.

Таблиця 5

База джерел та процедура збору

Критерій	Характеристика
Період	01.12.2021 – 24.02.2022 рр.
Актори	Буданова К., Данілова О., Залужного В., Зеленського В., Кулеби Д., Резнікова О.
Первинне джерело	Архів новин РБК-Україна
Додаткові джерела	Відео «Право на владу» (1+1), прес-брифінги, офіційні телеграм-канали, соцмережа X
Вибірка	Публічні заяви політичних акторів за період 01.12.2021 – 24.02.2022 рр.
Формат масиву	№, дата, заява, URL, код (0–3), обґрунтування оцінки (коду)

Джерело: склав автор.

Соціологічні дані зібрано з репрезентативних загальнонаціональних опитувань таких дослідницьких центрів: КМІС (Київський міжнародний інститут соціології), Центр Разумкова, СОЦІС (Центр соціальних та маркетингових досліджень), Фонд «Демократичні ініціативи», Соціологічна група «Рейтинг» (КМІС, 2022; Центр Разумкова, 2022; Центр соціальних та маркетингових досліджень «СОЦІС», 2021, 2022; Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2022).

Методологічні обмеження дослідження пов'язані, по-перше, з обмеженим часовим проміжком аналізу, який охоплює передвоєнний період. По-друге, офіційну риторику розглянуто як один із чинників формування суспільних настроїв (без претензії на встановлення прямого причинно-наслідкового зв'язку). По-третє, дослідження ґрунтується на публічних заявах офіційних осіб і не враховує неформальні або закриті канали комунікації.

3. Результати дослідження

Результати дослідження структуровано відповідно до логіки аналізу офіційної риторики української влади в передвоєнний період та її зіставлення з динамікою суспільних настроїв для отримання відповіді на дослідницьке запитання. Основну увагу зосереджено на зміні інтенсивності риторики, її узгодженості між інституційними акторами та можливому зв'язку з показниками сприйняття безпекової загрози і мобілізаційної готовності населення.

3.1. Динаміка інтенсивності офіційної риторики

Результати аналізу свідчать про нерівномірну та хвилеподібну динаміку офіційної риторики української влади в передвоєнний період. Узагальнений середній показник інтенсивності риторики, розрахований на основі оцінок шести ключових посадовців, демонструє зростання від грудня 2021 року (1,92)

до січня 2022 року (2,08) з подальшим різким зниженням у лютому 2022 року (1,27) (рис. 1).

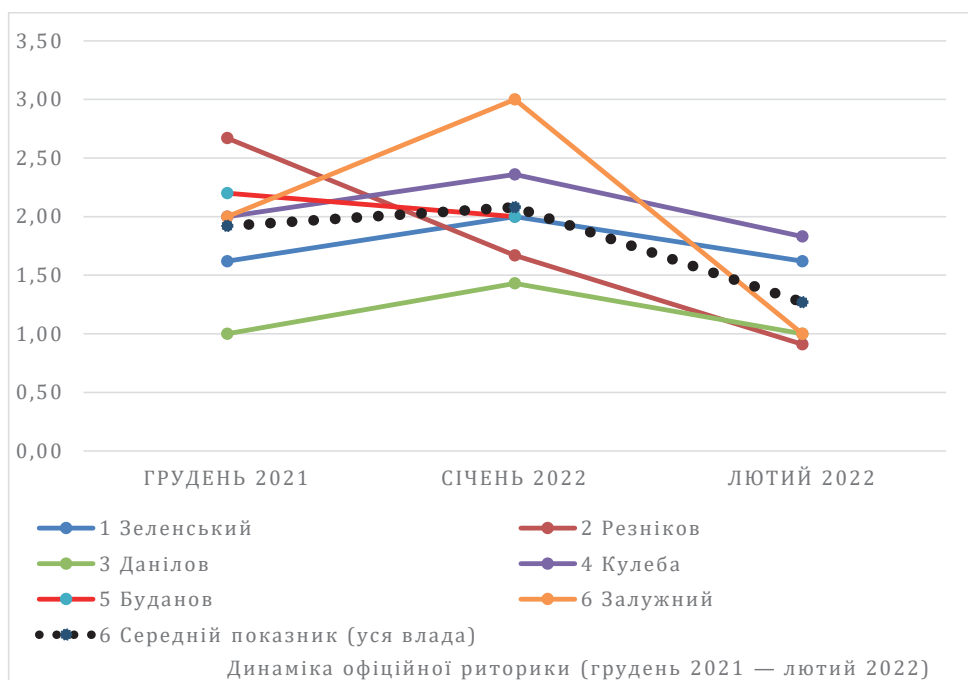

Рис. 1. Динаміка офіційної риторики (грудень 2021 – лютий 2022 рр.).

Джерело: склав автор.

У грудні 2021 року домінувала стримано-тривожна модель комунікації: більшість заяв балансувала між натяками на загрозу та її частковим визнанням (середній бал 1,92). Січень 2022 року став піковим за рівнем інтенсивності офіційної риторики (2,08). Саме в цей місяць спостерігається найвищий середній бал, що відображає зростання відкритих попереджень і чіткіших сигналів про реальність масштабного вторгнення. Важливо, що це посилення було зумовлене насамперед військовою вертикаллю (Залужний В. – 3,00), тоді як окремі цивільні посадовці намагалися пом'якшувати тон. Натомість у лютому 2022 року фіксується свідоме зниження гостроти повідомлень (1,27). Попри безпосередню близькість вторгнення, середній показник зменшується майже на третину порівняно з січнем, що свідчить про перехід до стратегії інформаційного «згладжування», спрямованої на збереження керованості та економічної стабільності напередодні відкритої фази конфлікту.

Таблиця 6

Зведена таблиця оцінок риторики

Посадовець / Показник	ГРУДЕНЬ 2021	СІЧЕНЬ 2022	ЛЮТИЙ 2022
Кирило Буданов	2.20	2.00 ↓	–
Олексій Данілов	1.00	1.43 ↑	1.00 ↓
Валерій Залужний	2.00	3.00 ↑	1.00 ↓
Володимир Зеленський	1.62	2.00 ↑	1.62 ↓
Дмитро Кулеба	2.00	2.36 ↑	1.83 ↓
Олексій Резніков	2.67	1.67 ↓	0.91 ↓
Середній показник	1.92	2.08 ↑	1.27* ↓

Джерело: склав автор.

Примітка: Для лютого 2022 р. обчислено середнє ($N = 5$) без урахування Буданова К., оскільки цього місяця він не робив публічних заяв щодо загрози, що відповідає пропуску даних у вихідній вибірці.

3.2. Узгодженість та розбіжність офіційних заяв

Для оцінювання внутрішньої узгодженості комунікаційної стратегії було проаналізовано мінімальні та максимальні значення інтенсивності риторики серед ключових посадовців у кожному місяці (Таблиця 7). Отримані дані свідчать про поступове зменшення розбіжностей між позиціями представників влади від грудня 2021 року до лютого 2022 року.

Таблиця 7

Таблиця розбіжності риторики

Місяць	Min (посадовець) ↓	Max (посадовець) ↑	Бал	Оцінка узгодженості
Грудень 2021	1,00 — Данілов О.	2,67 — Резніков О.	1,67	вище середньої ↑
Січень 2022	1,43 — Данілов О.	3,00 — Залужний В.	1,57	вище середньої ↑
Лютий 2022	0,91 — Резніков О.	1,83 — Кулеба Д.	0,92	мала

Джерело: склав автор.

Оцінювання узгодженості відбувалося за рахунок критеріїв, зазначених у розділі «Операціоналізація понять» (таблиця 1).

У грудні 2021 року різниця між найбільш стриманими та найбільш тривожними заявами була максимальною. Це вказує на відсутність єдиного комунікаційного центру та різне бачення ступеня загрози на політичному й оборонному рівнях. У січні 2022 року розбіжність дещо зменшилася, однак залишалася на рівні «вище середнього», що відображало напруження між потребою попередити суспільство та прагненням уникнути дестабілізації. Найменша розбіжність зафіксована в лютому 2022 року. Зменшення діапазону

оцінок свідчить про формування більш скоординованої риторики напередодні вторгнення. Водночас такої узгодженості досягають не за рахунок посилення тривожних сигналів, а через загальне зниження їх інтенсивності.

3.3. Сприйняття загрози повномасштабного вторгнення

Аналіз уніфікованих соціологічних даних свідчить про те, що рівень сприйняття загрози серед населення залишався відносно стабільним упродовж усього передвоєнного періоду. Частка респондентів, які вважали загрозу повномасштабного вторгнення реальною, коливалася в межах 45,5–47,15% без чітко вираженого зростання чи падіння (таблиця 8) (КМІС, 2022; Центр Разумкова, 2022; Центр соціальних та маркетингових досліджень «СОЦІС», 2021, 2022; Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2022).

Таблиця 8

Сприйняття загрози повномасштабного вторгнення

Період	Джерело	Загроза реальна (%)	Загроза нереальна (%)	Не визначились (%)
Грудень 2021	Середнє (КМІС + СОЦІС)	47,15	42,95	9,95
Січень 2022	Центр Разумкова	44,9 ↓	43,7 ↑	11,5 ↑
Лютий 2022	Середнє (ДІФ + Рейтинг)	45,5 ↑	42,95 ↓	12,2 ↑

Джерело: склав автор на основі результатів опитування КМІС, СОЦІС, Центр Разумкова, ДІФ та Рейтинг.

Графічне відображення цієї динаміки (рис. 2) демонструє, що навіть у січні 2022 року, коли офіційна риторика досягла піку тривожності, суспільне сприйняття загрози не зазнало суттєвих змін. Це свідчить про наявність «порогового ефекту»: інформаційні сигнали влади вже не сприймали як нові або переломні.

Водночас у лютому 2022 року збільшується частка респондентів, які не змогли визначитися зі своєю оцінкою загрози. Це може вказувати на інформаційну фрустрацію, спричинену суперечливими або надто м'якими сигналами в умовах невизначеності, що зростала.

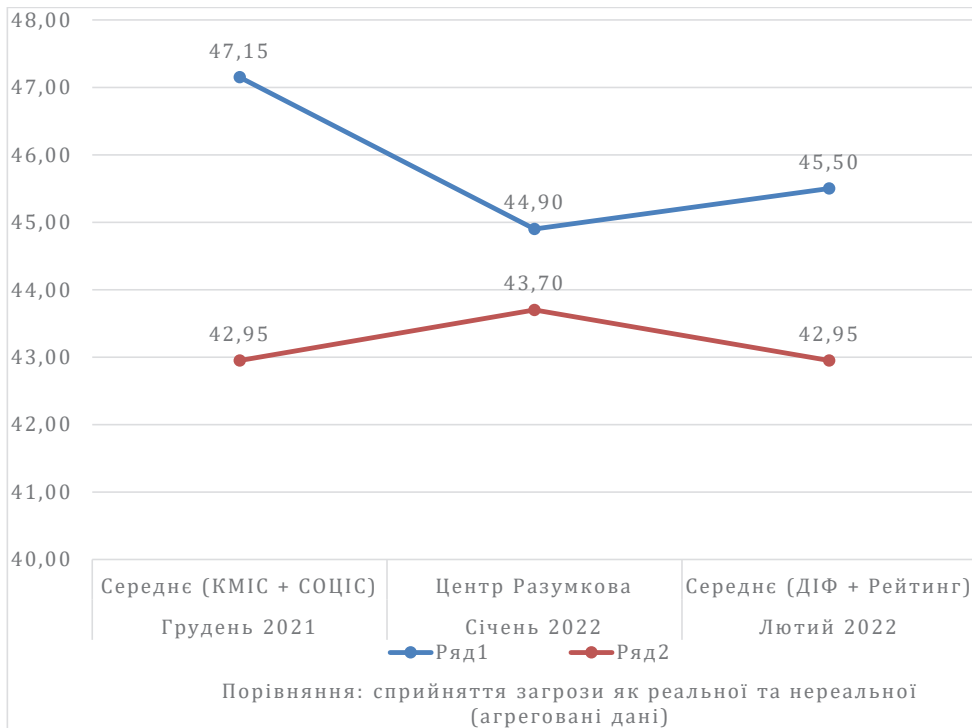

Рис 2. Сприйняття загрози як реальної, так і нереальної

Джерело: склав автор на основі результатів опитування КМІС, СОЦІС, Центр Разумкова, ДІФ та Рейтинг.

3.4. Готовність до збройного опору

На відміну від показника сприйняття загрози, готовність населення до активного опору демонструє виразну позитивну динаміку. У лютому 2022 року частка громадян, які декларували готовність воювати або допомагати Збройним силам, суттєво зросла порівняно із січнем (таблиця 9) (Центр Разумкова, 2022; Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2022).

Таблиця 9

Громадська думка щодо готовності до збройного опору

Період	Джерело	Готові воювати / допомагати (%)	Пасивна позиція (%)	Не визначились (%)
Січень 2022	Центр Разумкова	44,9	45,4	9,7
Лютий 2022	Середнє (КМІС + ДІФ)	52,75 ↑	30,55 ↓	15,2 ↑

Джерело: склав автор на основі результатів опитування КМІС, СОЦІС, Центр Разумкова, ДІФ та Рейтинг.

Це зростання не є синхронним із піком офіційної риторики, а має відкладений характер. Посилення тривожних сигналів у січні, ймовірно, запустило процес переосмислення особистої ролі громадян, результати якого проявилися лише в лютому. Водночас збільшення частки невизначених відповідей свідчить про те, що інформаційна стратегія влади не забезпечила однозначного мобілізаційного імпульсу для всього суспільства.

Висновки

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що інформаційна стратегія української влади в передвоєнний період грудня 2021 – лютого 2022 року не забезпечила виразної синхронізації між офіційною риторикою та динамікою суспільних настроїв щодо сприйняття загрози й мобілізаційної готовності. Гіпотеза про позитивний прямий вплив державної комунікації на підвищення усвідомлення загрози та готовності до опору не підтвердилася. Емпіричні дані засвідчили асинхронність, а в окремих випадках і протилежну спрямованість змін між інтенсивністю офіційних повідомлень та реакцією суспільства.

Дискурс-аналіз показав, що офіційна риторика упродовж досліджуваного періоду була хвилеподібною: після зростання рівня тривожності в січні 2022 року відбулося її цілеспрямоване пом'якшення в лютому. Така динаміка відображала спробу влади балансувати між потребою інформувати суспільство про реальність загрози та прагненням запобігти панічним настроям, економічній дестабілізації і втраті керованості. Водночас відсутність єдиного комунікаційного центру та помітна волатильність повідомлень між різними інституційними акторами послаблювали цілісність інформаційного впливу. Навіть попри певне зростання узгодженості заяв у лютому, цієї координації досягли переважно не через посилення мобілізаційних сигналів, а через загальне зниження їхньої інтенсивності.

Результати зіставлення офіційної риторики з даними соціологічних опитувань засвідчили, що рівень сприйняття загрози серед населення залишався відносно стабільним упродовж усього досліджуваного періоду, незважаючи на коливання тональності офіційних повідомлень. Це дає підстави припустити, що громадяни формували уявлення про реальність загрози не лише під впливом державної комунікації, а й під впливом альтернативних джерел інформації, міжнародного контексту, медіасередовища та власних оцінок ситуації. Зростання ж мобілізаційної готовності, зафіксоване наприкінці досліджуваного періоду, не збігалось в часі з піком офіційної тривожної риторики, а отже, не може бути однозначно інтерпретоване як її безпосередній наслідок.

Водночас дослідження не дає підстав для цілковито негативної оцінки інформаційної стратегії української влади. Її результати були суперечливими. З одного боку, стратегія не забезпечила очікуваного прямого впливу на громадську думку, про що свідчать асинхронність між офіційними сигналами та суспільною реакцією, а також зростання частки невизначених респондентів. З іншого боку, владі вдалося уникнути масової паніки, зберегти відносну

стабільність суспільних настроїв і не допустити різкої дестабілізації публічного простору напередодні вторгнення. У цьому сенсі доцільно говорити не про неефективність, а про обмежену ефективність, де стратегія частково виконала стабілізаційну функцію, але виявилася недостатньо результативною як інструмент цілеспрямованої мобілізації.

Теоретично результати дослідження уточнюють уявлення про межі впливу державної кризової комунікації в умовах гібридної загрози та високої невизначеності. Український випадок демонструє, що в ситуації множинності інформаційних каналів і конкуренції інтерпретацій ефективність офіційної риторики визначається не стільки інтенсивністю окремих повідомлень, скільки їхньою послідовністю, міжінституційною узгодженістю та здатністю формувати зрозумілу межу інтерпретації подій для суспільства. Саме тому ключовою проблемою виявилася не недостатня кількість сигналів про загрозу, а відсутність достатньо цілісної та синхронізованої комунікаційної архітектури.

Отже, інформаційна стратегія української влади напередодні повномасштабного вторгнення може бути охарактеризована як модель «спокійної готовності», що частково забезпечила суспільну стабільність, але не досягла належного рівня прямої комунікаційної ефективності щодо підвищення сприйняття загрози та мобілізаційної готовності. Практичний висновок полягає в тому, що в умовах екзистенційної безпекової загрози державна комунікація має спиратися на єдиний координаційний центр, узгоджені повідомлення між ключовими інституціями та чіткий баланс між стримуванням паніки і своєчасною підготовкою суспільства до дій в умовах можливої ескалації.

Бібліографічні покликання

Coombs, W. T. (2023). *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding* (6th ed.). Sage.

Entman, R. M. (2003). Cascading activation: Contesting the White House's frame after 9/11. *Political Communication*, 20(4), 415–432. <https://doi.org/10.1080/10584600390244176>

OECD. (2020). *Transparency, communication and trust: The role of public communication in responding to the wave of disinformation about the new coronavirus. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*. <https://doi.org/10.1787/bef7ad6e-en>

OECD. (2021). *OECD report on public communication: The global context and the way forward*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/22f8031c-en>

Reynolds, B., & Seeger, M. W. (2005). Crisis and emergency risk communication as an integrative model. *Journal of Health Communication*, 10(1), 43–55. <https://doi.org/10.1080/10810730590904571>

Seeger, M. W., Sellnow, T. L., & Ulmer, R. R. (1998). Communication, organization, and crisis. *Communication Yearbook*, 21, 231–276. <https://doi.org/10.1080/23808985.1998.11678952>

Грабовець, І., & Черноус, Л. (2025). Стратегія кризової комунікації у системі «влада-громадськість» в умовах воєнного стану в Україні: етапи, чинники, характерні риси. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 28(1), 216–222. <https://doi.org/10.15421/172526>

Київський міжнародний інститут соціології. (2022, January 24). *Суспільно-політичні настрої населення України: сприйняття загрози воєнного вторгнення з боку Росії та справа проти П. Порошенка за результатами телефонного опитування, проведеного 20–21 січня 2022 року*. <https://www.kiis.com.ua/?cat=reports&id=1091&lang=ukr&page=1>

Козьмініх, А. (2020). Інформаційна політика в умовах демократичного транзиту. *Політична культура та ідеологія*, 3, 51-57. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2020.3.6>

Крюков, О., & Батир, Ю. (2025). Медіа-стратегії органів державної влади в умовах інформаційної війни: досвід України. *Успіхи і досягнення у науці*, 4 (14), 597-605. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-4\(14\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-4(14))

Мацієвський, Ю., & Лебедюк, В. (2015). *Як писати наукові роботи з політології?* Видавництво Національного університету «Острозька академія».

Михайловська, О., Михайловський, І., & Пилипенко, О. (2024). Вплив комунікацій на ефективність публічного управління в умовах криз. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, (12). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-02-07>

Наталіна, Н. О. (2024). Особливості урядової комунікації в Україні під час повномасштабної війни. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*, 107–109. <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14781>

Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. (2022, February 22). *Ні – агресії Росії: громадська думка українців у лютому 2022 р.* <https://dif.org.ua/article/ni-agresii-rosii-gromadska-dumka-ukraintsv-u-lyutomu-2022-r>

Центр Разумкова. (2022, February 2). *Оцінка громадянами України загрози агресії з боку Росії (січень 2022 р.)*. <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-ukrainy-zagrozy-agresii-z-boku-rosii-cichen-2022r>

Центр соціальних та маркетингових досліджень «СОЦИС». (2021, December 20). *Соціально-політична ситуація в Україні – грудень 2021*. <https://socis.kiev.ua/ua/2021-12-20/>

Центр соціальних та маркетингових досліджень «СОЦИС». (2022, February 21). *Соціально-політична ситуація в Україні – лютий 2022*. <https://socis.kiev.ua/ua/2022-02-21/>

Цікул, І. (2023). Особливості оновлення стратегій комунікації інститутів влади в умовах російської агресії (на прикладі комунікацій Президента України). *Wschód Europy / Studia Humanistyczno-Społeczne*, 9(1), 37–53. <https://doi.org/10.17951/we.2023.9.1.37-53>

Череватюк, В. (2022). Вплив громадянського суспільства на ефективність інформаційної політики держави в період війни. *Наукові праці Київського авіаційного інституту. Серія «Юридичний журнал» «Повітряне та космічне право»*, 3(64), 116–122. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16898>

References

Cherevatiuk, V. (2022). Vplyv hromadianskoho suspilstva na efektyvnist informatsiinoi polityky derzhavy v period viiny. [The influence of civil society on the effectiveness of the information policy of the state during the period of war]. *Scientific Works of Kyiv Aviation Institute. Series Law Journal "Air and Space Law"*, 3(64), 116–122. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16898>

Coombs, W. T. (2023). *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding* (6th ed.). Sage.

Entman, R. M. (2003). Cascading activation: Contesting the White House's frame after 9/11. *Political Communication*, 20(4), 415–432. <https://doi.org/10.1080/10584600390244176>

Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheryva. (February 22, 2022). *Ni – ahresii Rosii: Hromadska dumka ukraintsiv u liutomu 2022 r* [No to Russian Aggression: Ukrainian Public Opinion in February 2022]. <https://dif.org.ua/article/ni-ahresii-rosii-gromadska-dumka-ukraintsiv-u-lyutomu-2022-r>. [in Ukrainian].

Hrabovets, I., & Chernous, L. (2025). Stratehiia kryzovoi komunikatsii u systemi «vlada-hromadskist» v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: Etapy, chynnyky, kharakterni rysy [Crisis Communication Strategy in the Government-Public System Under Martial Law in Ukraine: Stages, Factors, and Characteristics]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani*, 28(1), 216–222. <https://doi.org/10.15421/172526>. [in Ukrainian].

Kozminykh, A. (2020). Informatsiina polityka v umovakh demokratychnoho tranzytu. [Information policy in the context of democratic transition]. *Politychna kultura ta ideolohiia*, 3. 51-57. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2020.3.6>. [in Ukrainian].

Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiolohii. (2022, January 24). *Suspilno-politychni nastroi naseleattia Ukrainy: Spryiniattia zahrozy voiennoho vtorhnennia z boku Rosii ta sprava proty P. Poroshenka za rezultaty telefonnoho opytuvannia, provedenoho 20–21 sichnia 2022 roku* [Public and Political Sentiment in Ukraine: Perceptions of the Threat of a Military Invasion by Russia and the Case Against P. Poroshenko, Based on the Results of a Telephone Survey Conducted on January 20–21, 2022]. <https://www.kiis.com.ua/?cat=reports&id=1091&lang=ukr&page=1>. [in Ukrainian].

Kriukov, O., & Batyr, Y. (2025). Media-stratehii orhaniv derzhavnoi vlady v umovakh informatsiinoi viiny: dosvid Ukrainy [Media strategies of government bodies in the context of information warfare: the experience of Ukraine]. *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi*. 4 (14), 597-605. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-4\(14\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-4(14)). [in Ukrainian].

Matsiievskiy, Yu., & Lebediuk, V. (2015). *Yak pysaty naukovi roboty z politolohii?* [How to write academic papers in political science?]. Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». [in Ukrainian].

Mykhailovska, O., Mykhailovskiy, I., & Pylypenko, O. (2024). Vplyv komunikatsii na efektyvnist publicnoho upravlinnia v umovakh kryz. [The Influence of Communications on the Efficiency of Public Administration in Crises]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, (12). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-02-07>. [in Ukrainian].

Natalina, N. O. (2024). Osoblyvosti uriadovoi komunikatsii v Ukraini pid chas povnomasshtabnoi viiny [Characteristics of government communication in Ukraine during a full-scale war]. *Prykladni aspekty suchasnykh mizhdystyplinarnykh doslidzhen*, 107–109. <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14781>. [in Ukrainian].

OECD. (2020). *Transparency, communication and trust: The role of public communication in responding to the wave of disinformation about the new coronavirus. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*. <https://doi.org/10.1787/bef7ad6e-en>

OECD. (2021). *OECD report on public communication: The global context and the way forward*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/22f8031c-en>

Reynolds, B., & Seeger, M. W. (2005). Crisis and emergency risk communication as an integrative model. *Journal of Health Communication*, 10(1), 43–55. <https://doi.org/10.1080/10810730590904571>

Seeger, M. W., Sellnow, T. L., & Ulmer, R. R. (1998). Communication, organization, and crisis. *Communication Yearbook*, 21, 231–276. <https://doi.org/10.1080/23808985.1998.11678952>

Tsentr Razumkova. (2022, February 2). *Otsinka hromadianamy Ukrainy zahrozy ahresii z boku Rosii (sichen 2022 r.)* [Ukrainians' Assessment of the Threat of Aggression from Russia (January 2022)]. <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-ukrainy-zagrozy-agresii-z-boku-rosii-cichen-2022r>. [in Ukrainian].

Tsentr sotsialnykh ta marketynhovykh doslidzhen «SOTSIS». (December 20, 2021). *Sotsialno-politychna sytuatsiia v Ukraini – hruden 2021* [The Socio-Political Situation in Ukraine – December 2021]. <https://socis.kiev.ua/ua/2021-12-20/>. [in Ukrainian].

Tsentr sotsialnykh ta marketynhovykh doslidzhen «SOTSIS». (February 21, 2022). *Sotsialno-politychna sytuatsiia v Ukraini – liutyi 2022* [The socio-political situation in Ukraine – February 2022]. <https://socis.kiev.ua/ua/2022-02-21/>. [in Ukrainian].

Tsikul, I. (2023). Osoblyvosti onovlennia stratehii komunikatsii instytutiv vlady v umovakh rosiiskoi ahresii (na prykladi komunikatsii Prezydenta Ukrainy) [Features of Updating Communication Strategies for Government Institutions in the Context of Russian Aggression (Using the Example of the President of Ukraine's Communications)]. *Wschód Europy / Studia Humanistyczno-Spoleczne*, 9(1), 37–53. <https://doi.org/10.17951/we.2023.9.1.37-53>. [in Ukrainian].

THE EFFECTIVENESS OF THE UKRAINIAN GOVERNMENT'S INFORMATION STRATEGY IN THE PRE-WAR PERIOD (DECEMBER 2021 – FEBRUARY 2022)

Vladyslav Novikov^{a,*}

^a *journalist, 24 Kanal TV Channel, Kyiv, Ukraine*

ABSTRACT

The article examines the effectiveness of the Ukrainian government's information strategy during the period from December 2021 to February 2022, in the context of the growing threat of a full-scale Russian invasion. The core problem lies in the fact that official communication in a crisis must simultaneously perform two contradictory functions: maintaining social stability while also increasing threat awareness and societal readiness for mobilization. The study asks whether the government's information strategy contributed to heightened perceptions of the threat and greater public readiness to resist.

The empirical base combines two data sets. First, a quantitative content analysis of public statements by officials during the specified period was conducted, with messages coded into categories (denial of the threat, implicit reference to the threat, acknowledgement of the threat, and reassuring rhetoric) and with an assessment of the level of

ARTICLE INFO

Keywords:

resistance, discourse analysis, crisis communication, mobilization readiness, strategic communications.

*Corresponding author:

vladyslav.novikov@gmail.com

*ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7171-5841>

Article history:

Received 05.09.2025

Peer-reviewed 24.10.2025

Accepted 18.12.2025

Published 30.12.2025

anxiety conveyed in the rhetoric. Second, a statistical analysis was carried out using data from sociological surveys conducted by leading polling organisations (notably the Kyiv International Institute of Sociology and the Razumkov Centre) on the likelihood of invasion, perceptions of the threat, and readiness for armed defence of the country. The comparative logic of the study consists of juxtaposing the dynamics of official rhetoric, its coherence across institutions, and changes in public attitudes. The results point to a specific model of «calm readiness,» characterised by rhetorical volatility between institutions and the absence of a single communication centre. The content analysis records a sharp increase in anxiety levels in January 2022, followed by deliberate “smoothing” in February, reflecting an attempt to balance informing the public with preventing panic. At the same time, growing coherence of messages over the three-month period can be observed; however, the relationship between changes in rhetoric and public attitudes is not direct. The strategy partially ensured stability and a gradual increase in readiness to resist without triggering mass panic, but asynchrony between official signals and citizens’ reactions, as well as a rising share of undecided respondents, indicates the limited effectiveness of direct governmental messaging in shaping public opinion. The conclusions emphasise that, under conditions of multiple information sources, the key factors are not control over channels but coordination and consistency in government communication. The practical significance of the findings lies in formulating recommendations for state crisis communication under conditions of existential threat.

The content of this work may be used under the terms of the *Creative Commons Attribution NonCommercial NoDerivatives* (CC BY-NC-ND 4.0) international license, which allows others to download and distribute the work, provided that they attribute it to the work, but without the ability to modify the work in any way or use it for commercial purposes.
